

פאלטשנער לרייזס אוד פאנקלרייל

מ. ירבלים

בעקבומען א מעהדרהיט — וו קילין זי צאָל נימשׂן
— אָנוּ עס איז באַמְמָה שִׁינְעָד שְׁוֵיכָן אָנָּבָאָצֶז זַיְן אָ
בערין גורל קָוָן דער רַגְּלִירָגֶג עַס אָיז אָפְּבָר שַׁוְּן
וְזַיְן קָאָרְצּוֹשְׁטָעלְזָן, אָן לְאַיְזָאָל זָאָל קְאַבְּצָן דְּצָרְצָיו

הנ"ל בזאת שפְּרָאַבְּלָעָמָעָן פְּקָוֹן אֲוֹסְטָרְלִיכְעָרָפְּלִיטִיק : דִּי וְאַתְּ
צִירְנוּגָג פְּקָוֹן פְּרָאַנְגְּצִיוּיִשׁ-סָאַיוּעַטִּישָׁן פְּאַקְט, יוּולְכָ
לְאַיוֹאַל צִיְּהָת אָפָּן יוֹאָס מְדוֹד דְּרוֹכְבָּעָהָרָט וּוּעָרָעָן
דְּעָרָא אַיטָּאַלְעִינְשָׁס-אַבְּיָנְשָׁס-עַרְבָּאַנְגְּלִיקָט. דִּי פְּרָאַבְּלָעָמָעָן
פְּקָוֹן פְּרָאַנְגְּצִיוּיִשׁ-סָאַיוּעַטִּישָׁן פְּאַקְט, יוּולְכָ
גְּגָעָן אִיטָּאַלְעִין, בְּעוֹזְנוּדָעָן דִּי נָאַקְט-סָאַנְקְצִיעָן
דִּי בְּעַצְחָנוּגָעָן מִיט הִיטְלָעָרֶן, מִיט וּוּלְכָעָן לְאַזָּאָרָה
גְּלָדְסָטָן זִיךְ צָר אָוֹטְעַרְהָאנְדָלָעָן דִּירָעָטָן ; דִּי וְ
פְּרָאַנְגְּצִיוּיִשׁ-עַגְּלִישָׁע אָגְנְטָעָרָהָאנְדָלָגָעָן אָן.
אַין יַעֲדָעַן פְּאַל — דִּי טָעַג יוּטַם אַוְיָפָן
קְלָעוֹרָט וּוּעָרָעָן.

לאמונוט. אונשטייטס סוף אפריל ואלען זי פֿאָרְקוּומַעַן
סֶפְּרָאַיְקָט, אונז די זוֹהַלְעַן וְעַלְעַן נִישְׁתְּרָאָכָעַן קֵי
שְׂוִים בְּעַלְיָסְטָרְוָנוּגָן בַּיִּדְיַיִּם נִינְטוֹמָאָרָעָן קָאָר זַיִּי
פְּרָאַיְקָט, אונז די זוֹהַלְעַן וְעַלְעַן מִסְתְּמָאָרְקָדְקָמָעַן
דָּעַם 26-טַעַן אָפְּרִיל דָּעַר עַרְשְׁטָעַר טָהָר, אונז דָּעַעַן
8-טַעַן מַאי, דָּעַר צִוְּיוֹתָעַר טָהָר, אַזְוִי, אַזְוִי דָּעַר
חֲדַשְׁיָה אַיְצָטְגַּעַר פְּאָרְלָאָמָעַנטָּה אָטָט נָאָר הַעֲכָר 3
קְרָאָדְעַבָּעַן — גַּעַנְגָּזְצִיִּית פְּקָאָר פְּאָלִיטִישָׁעַ קְרָיוֹזְטָעַן
שְׁזָוִין זְעַמְּעַן אַרְגְּיוֹנְגְּבָרָאָכָט אַינְגְּמָעַרְפָּלְאָצְ'עַס אַיְבָעַן
דָּעַר אַלְעַמְּמִיבָּעַר פְּאָלִיטִיקָן הַקָּוָן דָּעַר דָּעַגְּרוֹנָגָן
פְּאָקְצִיעַן פָּן אַנוֹיָן סָאַצְּיָאלִיטָן הָאָט בְּעַשְׁתִּימָה
דוֹרִי אַינְגְּמָעַרְפָּלְאָגְּנוֹתָעַ, צְיוֹוֹשָׁעַן זַיִּי מַאְרָסְעַל דָּעָא.
נָאָר זַיִּי גַּעֲוָגָט, בַּיִּדְיַיִּם רַאֲדִיקְאָלָעַן אַיִּוֹ אַלְעַל
אַבְּהָעַגְגִּיָּה פָּן בְּעַשְׁלוֹזָן בְּגַוְגָּז דִּיסְצְּפָלִין בַּיִּדְיַיִּם
אַבְּשִׁתְמָנָגָג.

וון דעם עוקקתו-ו-קאמיטעט קון דער רדייקאלער ארטאי, וועט מכתמא ברײיט בעהאנדעלען די שטרײַט-ראגונ, די דעםסיע קון העראָא בליבט, ווייזט אויס אלאלדייע האט אלע שאנסען צו ווערען אָיסגעזעהלט אויף' העראיַאָס אַרט, און דאלאלדייע — דאס הייסט אַילקְסְּפָּאנָט. דער גוֹרֵל קון דער ריגירונג בליבט נישט זיך ער. יעדע מינוט קען זיך שטעלען די צוֹטוֹרִי-קָרָאָגָן זיך דער ריגירונג. און אָזִיב די קָרָאָקְצִיעַ בעשלייט בבליגאטמאָרִיש צְסִיכְלָנוֹרָעַ האַלְטָוָגַגְיַי דער אָבָּטִימָגָגַג, דָּאמָאָלְסְּ פָּעָרְוָןְדָּעָלָעַ זיך די קָלִינְגָּעָטָהָרִיטִיָּתִים, קון לאַזְׂאָל אין אַמִּינְדָּעָהָרִיטִיָּת, און די עֲגִירָהָגָג לְאוֹזָל גַּעַת אַזְּעַק. נָאָה מַחְרָה, וועַהְרָה זְאוֹא דְּסִיכְפָּלָן-בְּעַשְׁלָתָם זְעוּטָן גַּגְעֻנוּמָעַן, בליבט עֲהַר נִישְׁתָּאָרְבָּרְכָּתָהָרִיטִיָּתִים אַמִּינְסְּמָאָה, זְעַן, זְוי צְוָעַדְמִיאָנְגָּרָעַן.

לאַזְׂאָל אַלְיוֹן קען גוֹט די שיזערע לאָגָע. ער אַקט גְּזִידָלָעַ צְוָאַילְעָן די יְאָהָלָעַן צָום נִיעַם פָּאוֹ.

וז' קלינינ'ג' מההזרית, וזה לאיזאל האט בע-
קאמען בי' דער לעצטער צטרוי-אָבשט-מוונג, איז-
געטען אַנְזָאגֶן אַפְּלִיטִישָׁעָן קְרִיּוֹס בֵּין אֲ-
הָזָב קָוָן דָּעַר נִיעַר סְעִפְיָע.
וְאָס הָאָט אַיִלְגָּעָנְטָלִיה אַיִן סְוִיף קָוָן פָּאַרְיָגְעָן
דִּיאָהָר גַּעֲרָאָטְעוּזָעַט לְאַיְזָאל ? דָעַר דִּיסְצִיפְּלִין-בְּרוּזָה
בְּיִי דִּי וְאַדְיִקְאָלָעַן — בָּעָרָה 40 רָאַדְיִקְאָלָעַן דָּעַפְתָּ
טָאָטָעַן, דִּי 6 רָאַדְיִקְאָלָעַן מִגְּיִיטְסָאָרָעַן בְּחָכָם, הָאָ-
בְּפָעַן גַּעֲשְׁטִימָט קָאָר דָעַר רָגִירָוָג, בְּשָׁעָה צְוּוִי
דָּרְיְטָעַל קָוָן דָעַר פְּרָאָקְצִיעָה אָט גַּעֲשְׁטִימָט גַּעֲגָעָן
דָעַר רָגִירָוָג. עַס אַיִזְבּוּן קָלָאָר, אַנְקָה זַוְעַט
בְּפָעַן אַזְוָלְכָעַ (עַקְסְפָעַרִים גַּעֲנָעָן) בְּיִשְׁמָט קָעָנוּן מַאֲכָלָן
אַוְן דָא אַיִזְבּוּן זַוְעַקְמָעָן דִי עַקְלָעָרְוָגָן קָוָן דָעַר
פְּשָׁאָט טְמָעָנוֹזָעַ, פְּרָעָזְדָעָט קָוָן דָעַר פָּאַטְרִיאָ-
טִישְׁעָרִי יְוִינְגָן, אַז דִי רָעְכָטָע וּוּלְעָלָן בְּיִי דִי נְעַסְתָּעָ-
וְאַהֲלָעָן נִישְׁתָּאָרְוִיסְטָמְלָעָן קִיְּין קָאנְדִּידָאָטָעָן גַּעַ-
עַן דִי יְוִינְגָן רָאַדְיִקְאָלָעַן, וְאָס האָבָעָן גַּעֲשְׁטִימָט
קָאָר לְאוֹחוֹלָן. דָאָס האָט בְּלוֹיָן קָאנְפְּרָאָמִיטִירָט דִי
דְּאַיִגְעָר רָאַדְיִקְאָלָעַן אַוְן האָט פְּעַרְשְׁוּעָרָט וּוּיְעַר לְאָגָע.
אַבְּצָט אַיִזְבּוּן אַלְעַן אַבְּהָזְגָּוִיגָן קָוָן דָעַר טָאַקְטִיק,
אוֹזָס דִי רָאַדְיִקְאָלָעַן פְּרָאָקְצִיעָה יוּטָן אַנְגָּעָמָן ; דָעַר
נוֹזָל קָוָן דָעַר רָגִירָוָג אַיִזְבּוּן מִתְּ דָעַר
דִּיסְצִיפְּלִין-קָרָאָגָע בְּיִי דִי רָאַדְיִקְאָלָעַן.
אַיִזְבּוּן דִי רָאַדְיִקְאָלָעַן פְּאַרְאָוִיָּה, וְיִי אַזְבּוּ אַהֲרָ-

פראפ. הושיזאנאוסקי ורצעגען דער לאבע פון דער וואלזטע איז פריילען

וועהלוּן? בכדי אויר ריכטיגען אונן עבטשין
די דזאיגע טראגע איזו וויכטיגען זיה אפֿטְגָּעַן
אל דין וחשבון קון דעם אינזאָן דערר דער פֿ
שעַר בעזעלשאָפֿטְלִיבְּרָע ווּרְטְשָׁאָקְּסָן קון די לְפָנָן
2 יאָהָר באָך איזו דעומָאָלְאָצְּבָּע אַינְגֶּלְאָצְּעָאָת
שפְּרִיצְבָּוג, זוי דאס איז אָהָן שְׂסָק גְּזַעַן חַ
סְּאָלָעָן קון דָּלָאָר. אַיבְּרָהָזָן דִּזְעַלְבָּע אַיְשָׁוֹת
צָבָג אֵין אַ קְּרוּצְעָר צִיטָט אֲרוֹת וּוֹסְטָט אַרְזָיס בְּפָנָן
רְעַשְׁתְּצָעָן.

א גְּרוּפָע מִתְמֻגְּלִידָעָר קָנוּ דַעַר עַקְאָגָאנְמִישָׁע
געזעלשאָקְּט אַין קְרָאָקָא הָאָט אַין דִּי קְרִיטִישׁ שָׁפָּ
די פּוֹלִילְשׁ וּאַלְמָטוּ טָעַן קָנוּ 1932, אַיבְּרָהָזָן
דַעַם דַעַמְּלָסְדִּיגְעָן פְּרָעָמִיעָי אַין וּוְיצָעָ פְּרָעָמִיעָ
מִעְמָמָרִיאָל, וּפְלִיבָּר בְּגָרְנִינְדָעָט דַעַם בְּצָעָן
אַפְּזָאָגָעָן זַיְן קָנוּ דַעַר בְּזִוְּצִיגְעָר וּאַלְמָעָפָע פָּלִיטָ�
דַעַר דָּלָאָר אֵין דָאָן נָאָר נִוְשָׁת גַּעַת אָזָן גַּעַת אָזָן
דַעַר פְּרָאִיעָקְּט קָנוּ דַעַר עַקְאָגָאנְמִישָׁע גַעַלְשָׁאָקְּט
שְׁטִיצָת אַוְיָר דַעַר קְאָרוֹאִיסְעָהָרָג, אָן אַינְגָּנָן
וּוֹעַט קְוּמָעָן צָוָם סְאָלָעָן קָנוּ דָּלָאָר אַדְעָר וּלְאָטָע אָ
אוּרָה דַעַר אַיבְּרָצִיגְוָנָג קָנוּ דַעַר מְגַלְבְּקִיעָת
דַעַר עַנְדְּרָוָגָן קָנוּ דִּי בְּזִוְּצִיגְעָל קְאָרְבִּינְהָוָן
צִוְּיָּשָׁען בִּזְדָע: וּלְעַטָּם, הָאָט קְאָרְגָּעַלְעַט
צְוֹוָאָגָס קְאָנוּוּסִישׁ קְרָסָט קָנוּ אֵין דָלָאָר חַבּוּבָת
בְּזִוְּצִיגְעָן קְרָסָט קָנוּ אֵין דָלָאָר אוּרָה וּמְגַלְבְּקִיעָת אָ

אוֹיֵין בַּכְעָר מַארָק אִין אִיצֶט עַרְשִׁיבְנָעָן אֲבָן
אֲוֹן אַיִינָעָם קָוָן דַּי בַּעֲסַטְעַ קַעַנְעַד אַיִן פּוֹלְעָן פָּוָן דְּוִי
אַלְלוֹטָעַ - כְּרָאנְגָּן, פּוֹרָאָפְּסָאָר קַוְשִׁוָּשָׁנָאָנוֹסָקִי,
וּמְצָעָרָן טִיטָּל, דַּעַי דַּלְאָלָר אֲוָן דָּעַר וְלָאָלָעַ, אֲנָה
וְיִינְעָם קָוָן דַּי לְעַצְטַע קַאְפְּטִילָעָן שְׂוִירִיבָּט פְּדוֹאָה
וְשִׁוְשָׁנָאָנוֹסָקִי, צְיוּישָׁעָן אַנְדָּעָרָעָן פְּאַלְעָנָעָדָעָה:
”דַּי בַּעֲסַטְעַגְּבָּה קָוָן דַּעַר קַאְגְּנוֹנָקָזָר נַאֲכָן פָּאָ-
פָּוָן קָוָן זְלָאָטָעָן אַיִן אַזְחָר 1925 הָצָא קַעְרְגְּלִיךְ מִיטָּ-
פְּעַדְיִתְעַנְד גַּרְעַטְעַרְעַן קַעְרְגְּוַהָּמָן אַיִן קַעְרְגְּלִיךְ מִיטָּ-
יְפָאָזְיִוּזְלָעַן וְעוֹלָמָתָמָעָן, יוֹסָט וְעַבְעַן דְּרַגְמִירִיכְטָ-
עַוְהָאָרָעָן נַאֲרוֹן קָאַלְעָן קָוָן דַּלְאָלָר. דַּי גִּינְסְטִיגָּ-
אַוְיְוָקְטָהָרִי אַיִן דַּי יַאֲהָרָעָן 1926 בַּיּוֹן 1929 הָאָ-
בְּעָרָן וְנִשְׁתַּחַדְרְהָרָת צָוָה סַאֲבִירְגָּוָה קָוָן דַּי בְּעָ-
יְחִינְגְּגָן, אַיִן שְׁאַגְעָן מִיר אַזְחָר אַפְּקָדְגָּוָן קָוָן דַּי
עַרְפְּדוֹזְקִיטְעַן קָוָן דַּלְאָלָר קְחוֹרָט. דַּי גַּעַשְׁעַהְעַנְיִישְׁנִים
וְיִהְעַמְּדָן גַּעַבְטָן קָוָן וְאַלְטוֹעָן אֲוָן קִינְאָנְצִי אַיִן פּוֹיְלְעָ-
אַבָּעָן זֶה אַיִן מְשָׁךְ קָוָן דַּי לְעַצְטַע אַזְרִיךְ אַחֲרָה עַנְתָּ-
יִיקְלָט גִּינְסְטִיגָּר, זַי אִיךְ הָאָפָּע צְרוֹוָאָרָס אַיִן אַחֲרָה
1933, אֲדָנָקְדָּעָר וְאַלְטוֹעָר עַרְפָּאָרָם, יוֹסָט אַיִן
דוֹרְכְבְּעַדְיָהָרָת גַּעַזְוָאָרָעָן, אַיִן דַּי קַעְרְאַיְינְגְּבָעָן שְׁמַאְ-
עַן. אִיצֶט שְׁתַּחַעַן מִיר עַרְבָּד דָּעַם אַוְיְשְׁעָפָעָן קָוָן
גִּינְסְטִיגָּעָן קָאַלְעָן קָוָן דָּעַם דְּזַוְיְגָעָן גַּעַשְׁעַהְעַנְיִישָׁ
דַּי גִּינְסְטִיגָּעָן קָאַלְגָּעָן קָוָן קָאַלְעָן קָוָן דַּלְאָלָר
עַגְעָן גַּעַזְוָן נַאֲרָן צִיּוֹן וְיִלְגָּעָ. דַּעַר פּוֹדָעָץ
קָוָן דַּי לְעַצְטַע קַאְפְּטִילָעָן שְׂוִירִיבָּט פְּדוֹאָה

עד געוזונדעת געגען דער רעיגירונג פון לאיזואל –
טהי אין דער איבערליךער, סי' אין דער איסטריליכאַט
אלטיק, קאקטיש ווועט אָרוּם דזאָר אלט-פֿראָגראָם
עֲלֵיהֶרֶת וווערטן די זְוַהַל-קָמָפָנָנִיעַ, כל-הַחַפּוֹת
פְּלִימְזְוִיְיטָן טוֹר. אָרוּם דעם פֿראָגראָם יוּטְגַּשְׂאַ-
קְפִּים וווערטן דער לִינְקָעַר בְּלָאָק אין וַיְצַם פְּאַרְלָאַ-
עַנְטָן, אַכְּשָׁר די פֿאָרְלָאָמְעַנְטָאָרִישׁ מַעֲרוֹחַתִּית, אָן
אַכְּשָׁר ווועט ער אוֹיךְ וַיְגַעַן אַלְסָם פֿראָגראָם בְּאָרְדָּעַ
לִינְקָעַר זְנוּקְוּנְטִינְגָּר לִינְקָעַר רַעֲגִירָוָגּ, אַזְּיָבְדִּי לִינְקָעַ
וּלְעַלְעַן בעַקְמָנוּן די מַעֲרוֹחַתִּית. די רַאְדִּיקָּאַלְעַן אַלְזָאַ-
גְּבָעָן אַקְעַטְפִּירָט דעם פֿראָגראָם פָּן קָאַלְקָ-
הָאַכְּבָּטָן, וְאָס אַיְוּנְדָּעַט גַּעֲגַן דער רַעֲגִירָוָגּ
אַזְּוֹאָל, אָן אַיְן דָּעַרְעַלְבָּעָר צִיְּתָהָאָבָּעָן בְּעַרְבָּן
44 דָּעַפְּלָאָטָעָן רַאְדִּיקָּאַלְעַן גַּעֲשָׂמִיט סָאָר דָּעַר
צְגִירָוָגּ אָנוֹן 6 רַאְדִּיקָּאַלְעַן בעַטְיִילְגָּעָן זִיד אַפְּלָוָ-
אָן דער רַעֲגִירָוָגּ. בְּעַוְנְדָעָרָס דער שָׁעָה פָּן דער
אַפְּלָוָטִי עַדְאָרְדָּה הַעֲרִיאָ, וּוּמְעַנְסָ אַזְּלָעַנְדִּישׁ פָּאַ-
לְטִימְקָן אַזְּ וּוּיטָ נִישְׁט אַיְוּקָלָאָבָּגָ מִיטְדָּעָר אַיצְ-
צְגִעָּר טַאָקְטִיק פָּן דָּאָרְסָפּ .

סֹתֶה וּרְעַלְתָּן אֵין דָעַשְׂיָע

אין דורך עז פון א פילם-אפרהט אטאר פון א לופט-אנגליה אין אביסיניע

בדער דָּגְזִיגְעַר דָּדְגִּקְצִיעַ, זָלְבָּכֶעֶן הָאֵט בעדיינָה
אייבְּרָעָגְעַשְׁתִּינְגָּן דִּי גְּרוֹנִיצְיָעַן קוֹן דָּעַם פְּרָאַעֲקָפָן
טעַן עַל אַסְטִישָׁן מְאַכְעָן דָּעַם קוֹרֵס קוֹן זְלָאַטָּעַן, וְאֵת
אַרְרִינְגָּן אַזְוֹנְדִּיגַּן זְוֵה אַיְן אַפְּלָעָמִיק אַזְיִיךְ דָּעַה-טָן
צִיְּאַנְיָא גַּעַשְׁקִיטָּע אַדְרָכָה-חַרְגָּוֹן קוֹן פְּרָאַעֲקָפָן קוֹן הָ
עַקְאַנְדָּמִישָׁעַר גַּעַזְוֹלְשָׁתָּאָשָׁס וְזָלָאַט נִישְׁתָּעַן נְמָה
שְׁוִיכָּעַר זְוֵי אַפְּרִיטִידִינְגָּבָן קוֹין אַפְּסָטָעַן וְאַלְמָ
קוֹרֵס, צִיְּעַס יוֹאלָט בִּשְׁטָן גַּעַמְאַכְּט אַיְמָרְבָּי דִי קוֹ
טַיְדִּינְגָּבָן קוֹן זְלָאַטָּע מִית דָעַם דִּיְטָלִיךְ שְׁעוֹלָה
קַאַגְּדוֹרְגַּעְנְטִילְעָן אַיְן יָאָהָר קוֹן אַיְנוֹסָטָן
רוֹזִיְּה-שְׁמָאָהָעָן אַיְן יָאָהָר 1935, בְּעַגְרָעַנְיִין אַקְהָ
בָּאָר צְוֵי בְּעַטְאָנָעַן, אַיְן קָפֵל יוֹעֵן דִּי זְוָאַלְמָעָס
אַצְּבָעַ זָלְזִילְעַד זְיָה פְּרָעָרְגָּרְעָן יוֹעַט מְצָוָן אַיְיךְ
מוֹזָעָן אַזְמָקְלִיבָעָן צְוִישָׁן דִּיעַזְאַלְמָאַצְּבָעַ אַהֲן אֵת
סְלָאַצְּבָע אַזְנָעַ דָּעַר פְּרָעָרְגִּינְגָּבָן קוֹן דָעַם בְּיוֹאַיְצָה
קוֹרֵס קוֹן זְלָאַטָּע דָוָרָךְ דָעַם מַעֲטָאָד קוֹן רָאַדְיָה
דְּעַזְוֹיָעַן בְּעַגְרָעַנְיִינָעַן אַזְנָעַ אַנְדָּרְעָעַ זְוָאַס וְ
לְעַצְמָעָנָס אַגְּבָעַיְזָנְדָעַט גַּזְוֹאַרְעַן דָוָרָךְ דִּיְתָשָׁלָה
אַפְּגָן אַזְמָאַלְבָּזָה.

וזאס האבען זיה נאה יעדען קלאמ. זיאא ציטערדייגן
ואנגד דערהויבן צום הימעל. דאס מענשליכע אוין
אייז פראזיזער און דאך האט עס אויך נישט געקענען
אללן גאטירען.

“סּוֹףּ יוּולְט אַיִן דָּפִיעֵץ” אַיִן נִשְׁתַּחֲוִינְיוֹרִים
געוואָרָעָן צו אַ פִּילְם. מען האט זיה נִשְׁתַּחֲוִינְעָמָן
מייט דל אַרְבִּיאִיסְט בעידנְגָּנוּגָּנוּן. פֶּה פֶּה רַעֲפָאַרְטַּעַר
אמְבָּטוּן זְבָּעָן אַוְסְכַּעַלְאָעָן דֵּי אַוְיכָנָהָמָלָן, וואָז
געגָּעָן אַוְסְכַּעַיְהָרָט גַּעֲוָרָעָן נָאָחָ דָּעַם לִיקְטָן אַגְּרָוָן
פֶּה אַרְאָפְּלָאָגָּעָן, מען האט אַבְּעָר אַיִן זִי אַיְקָעָן
בְּאָפָּט דֵּי פֶּקְלָגָּעָן קָוָן בְּאַמְבָּעָן אַרְיקָאָן. אַיִן דָּעַטְיָן
הָאָט אַבְּעָר שְׂוִין דָאָן גַּעֲהָעָרְשָׁת אַ שְ׊וִוִּיגָן. נָאָז
אַיִן דֵי שְׁטוֹרָהָלָעָן קוֹן דָעַר קוּרְגָּעָהָעָנְדִּיכְעָז זָוָן האָט
אָזָה אַ לְאָגָעָר צִוְּיָהָן יְוִירְבִּידְט אַ רַוְּעַטְרָד שְׁטוֹבָבְעָן
דָעַר צְוָשָׁמָעָטְרַעַטְרַעַט, דָוְרָה דֵי אִיטָּאַלְעִינְשָׁע אַעֲדָאָר
פְּרַעְמָרְגָּז. אַכְּרָמָאַיְמָשׁ טְרָבָּה

וילומ-אַבְשָׁנִיטָן קָנוּ דֵי מַאֲגָאַנְיוֹן, יוֹסֵס גַּעַט-גַּעַן וְזַיְהָ
יַגְטָעֶר יַעֲדָעָן אַפְּרָאַפְּלָאן, דֵי לַוְּקָת הַאֲטָז זַיְד צַוְּ
אַמְּמָעָגְעָקְיְוִיעָטָש אַונְכָּעָרָן דַּרוֹק קָנוּ דֵי אַזְּרָאִים
חוֹחָת אָרָן דֵי פִּיקְלָעָה אַין דֵי אַזְּיְעָרָעָן הַאֲבָעָן
הַמְּעַרְבָּלִיךְ גַּעַטְמַעְלָט.
דֵי וְזַיְן אַיְן קָרְשָׁטָעָלָט גַּעַזְוָרָעָן קָנוּ דֵי פָּאַסְעָן
וְזַיְהָ אַזְּן קָדוֹשׁ קָנוּ דַעַר אַזְּיְנָרִיסְעָנָד עַדְיָ
וְזַיְן אַדְמָ אַזְּרָ אַזְּרָבָעָן עַס אַיְן אַרְאַפְּגָעָלָעָן אַ
אַמְּמָבָעָ אַיְן אַזְּסָגְבָרָאָכָעָן אַ וְאַוְלָקָאָן, קָהָלָעָן,
הַמְּתִיקָעָד שְׁתִינָעָר אַפְּנָן רַזְיָטָר שְׁטוֹבָי, יוֹאָצָ אַיְתָ גַּעַץ
יִסְעָר גַּעַזְוָרָעָן אַפְּנָן אַמְּרָאַגְּיָעָ קְרָאָתָ, הַאֲטָז זַיְד
עַטְרוֹגָעָן אַיְן דַעַר לוֹטְשָׁעָן זַיְ אַקְּנָנָטָן קָנוּ אַ רְיִיְהָ
גַּעַגְלָן גַּדְבָּ, יוֹסֵס יַעֲלָזְבָּמְבָעָה הַאֲטָז אַזְּסָגְלִיסָעָן
דַעַר גַּעַרְוִישׁ קָנוּ דֵי אַפְּרָאַפְּלָאנָעָן אַיְן שְׁטִילָ
עַזְוָאָרָעָן, דַעַר שְׁתָהָלָעָנָר הַוְּרָאָגָאָן הַאֲטָז זַיְקָאַפְּגָעָ
שְׁטִילָעָלָט אַיְבָעָר דַעַר אַזְּמָגְלִיקְלִיכָּר דַעַסְיָעָ אַוְן הַאֲטָז
זַיְוָוָעָף אַיהָר גַּעַלְאָפָט מִיטָּטְוִוָּעָדָק לְאַדְיָעָגָ דַגְנָפָטָס

קײַן פָּאֶדְזָן אִין די טָאג צְהִירִינְגָּקְוּמָעָן לְאַרְאָזָן
סְטָאלִינְגָּס, דָּפָר לְיִיטָעָר פָּוֹן דָּפָר פְּילָם עַקְסְּפָּעָדִיצְּיעַ
זָאַקְסָס, יוֹעַלְכָּעֵר האָט אַלְאָגָע צִיְּתָן צְוֹאוֹמָעָן מִיט
אַ שְׁתָאָב מִיטָּאָרְבִּיטָעָר, שְׁעַדְפָּרָאָכְט אַוְיָפְּן אֲבִיסְּנִיְּנִיְּסָן
שְׁעַן קְרָאנְטָן.

סְטָאלִינְגָּס האָט עַרְטִילְט אַינְטָעָרוֹווָוָא אַ פְּרָאָן
זְנוּיְוִישָׁעָן זְשָׁרְבָּאָלִיסְט וְעוֹגָעָן זְיִינָעָן אַיְנוֹדוֹקָעָן פָּוֹן
אֲבִיסְּנִיְּנִיְּסָן, סְטָאלִינְגָּס הָאָט עַרְלְעִילְרָט: אַבְּיִינְצָעָן
איְזָי אַ פְּרָעָמְטִיגְלָג לְאַנְד פְּהָאָר פְּאַטָּאָדְעָפָּאָרְטָעָרְן צְלִיבָּ
עַזְּיוּזִיְּ סִבְּהָן: עַרְשָׁעָטָעָנָם אִין עַס דָּאָס פְּאַטָּעָרְלָאָבָּ
שְׁעַן דָּפָר זָוָן. דָּאָס הַעַלְעָע לְיכָט אִין עַחָר גִּיבְּסְטִיגְ
שְׁהָאָר די פְּלִילָמָ-אַיְקוֹחָמָעָן, אַוְן צִיוֹוִיתָעָנָם קוּמוֹתָ
דְּאָרָט פְּאָר אַמְּלָחָמָה אַוְן דָּעָרְצָא קָאָלָנִיאָלָע, פְּאָרָ
בְּעַנְדִּיבָּע אַוְן עַחָר בְּעַזְוּגְלִיכְבָּעָ מלְחָמָה.

ע פון נאצ'י-רעוֹשִׁים מִז גַּלְעָד וְעַמְּקָם
שְׁבוּךְ בְּזֶהָר וְאוֹצֵיר מִזְיָהִוּת

אַמְּעוֹרִיכָּאָן כְּאַנְגָּרָעָס
דְּרִיכָּג, נָאָז זֶה... רַחַט צָו דָעַר גָּנוֹצָעַר מְעַנְשָׁה
וְאַז הַאֲנְדָעַלְתִּי דָעַר דָעַר קָעַלְקָעַר-לִיגַע אָז
אַם דָקָע דִי קָעַרְגִּינְגְּמוֹעַ שְׂמָאַבָּע צָו וּלְלַבְּבָעַ
דָאַגְּנָאַלְדֵה הַאָז גַעַרְעַדְתַּי אָז אַמְּעוֹרִיכָּאָן, דָאַז
טוֹפְּכָלְ-סָוָר זִיךְרַאֲזַעַן הַעֲרָעָן מִיטַּקְלָאָרְגַּז
וּוֹעַגְעַן דָעַר שְׂוִידְעַרְלִיכָּאָר עַולְה, זֹאָס דִי נַאֲזָלְ
גִּירְהָבֵג בְּגַעַתְּחַתְּ פְּרִיתָהָרֵקְן אַלְזַן אַזְנַבְּצָבָן צָו הָז
אַזְנַבְּצָבָן דִּיטְשָׁלָאָן, צָו דִי יְדָעָן אָז זָאָעַר גְּזָבָן
וּוֹעַלְטָן אָזְנַבְּצָבָן צָו דָעַר עַטְיקָן, צָו דָעַר עַטְיקָן
הַיְמָן.

רְעוֹתָאַלְוּצִיעַ פָּנוּ יְזִידִישׁ
 בְּגִיְיֵי אַדְךָ (יְתָא) אַינְן צְוֹאַמְעַנְהָבָגֶג מִיטַּדְעַת
 דְּעֻוְגָּאַצְּיָעַ-פְּרִירַה קָנוּ דְּשָׂעַםָס מַאֲקָדָן-אַלְדָּחָא
 דְּעַדְעַר אַדְמַבִּיסְטָאַתְאַיְוָדְ-קָמִיטָעַ קָנוּ אַמְּעוֹרִיקָּעַנְבָּעַת
 וְרוּדִישָׁעַן קָאנְגָּרָעַס אָזִיף אַסְפְּרִיעַלְעַדְיַה וְצִוְּגָּהַגְּגַעְגָּעַ
 צְוּמָעַן אַ רְעוֹתָאַלְוּצִיעַ, אַינְן וּוּלְכָבָר עַם וּוּשְׂרָטָן צְוּמָעַן
 סְפָּרָן. בְּעַזְגָּטָן:
 „עַדְעַר אַמְּעוֹרִיקָּעַנְבָּעַר יְהִי שָׁעַר קָאנְגָּרָעַס בְּעַטְאַנְדָּה
 מִילְתָּא צְוּרִידְעַבְּהָיִת, אָז דְּשָׂעַםָס מַאֲקָדָן-אַלְדָּחָא אַיְיָ
 מַסְכָּבָמִיט דְּעַר אַיְוָשָׁטְעַלְזָבָגְג קָנוּ קָאנְגָּרָעַס, דָּאָס דְּ
 קָרְדָּאָגָן קָנוּ נַאֲצִיְּרַעְשָׁוּסִים קָעַן בִּישְׁטָן גַּעַלְעָזָטָן וּוּרְעָזָטָן

בישען איזהאלט : "דאסיע עירוארט קאנגעטער".
די דעפעשע האט געיזירקט זיין א באמאכע. א
לפנט אונגריך. איזן פאָר א מענט, זוֹס אַרבעיט מיט
העדר פְּלִימָקָאמָעָר אַזְהָר דָּזְקָבָעָרָע טַעֲמָע. א
אמְתָּחָעָר פִּילְמָדְעָפָרְטָפֶר יַעֲכָבָעָט זַיְךְ נִישָׁת מִיט קִין
שְׁוֹת סְכָנָה. פַּעֲרָקָאלְעָן אָזֵיָה מַעַן זַיְל פְּלִימָעָן א
לְפָנָט אַנְגָּרְדִּי קָעָן מַעַן בִּישָׁת זִיכְּרָן אַיִן פָּרוֹזִין, מִיט
אַגְּוַיְּאַלְדִּיגָּעָר שְׁנַעֲלִיגְקִיט וְעַגְעָן דָּעַרְבִּיבָּר גַּעַ-
מְמַכְּבָּט גַּעַזְאָרָעָן אֶלְעָטְעַנְגִּישָׁע פָּרְאַבְּעָרִיטְוּגָעָן,
אַזְנָן יוֹסִיט אַיזָּה יְוָם ? מִיר זַעֲגָעָן בָּאָמָּה גַּעַזְוּן
עדָהָן קָוָן וּוֹלְטָל אַיְבָּרְקָעָה רָעָנִישׁ, די קִילָּם טָאַסְמָא
הָאָט זִיה פְּשָׂוֹת גַּעַשְׁטִיקָט קָוָן דַּעַם אַיְבָּרְקָלוּט קָוָן

רוייסנער פראטעסט-מייטינגן איין בערליך
געגענו פראייעקט פון לעניזס לאטיוועז דאת אין ארץ־ישראל

ושראה. איזוף דעם פראאטטסטראיטיג, אין הא
בען עם האט ויך בעטיליגט אַ 2000 קעפונען זיך
זעגען מיט רעדעם אַדוֹיסענט-ערטען פיהגען

בעדלוין (יט'א) לוות דער אוניגצאטווו פָּרְשָׁת
דער ציוניסטיושער פָּרְשָׁת אַזְנוֹנָה אַזְנוֹנָה דִּינֶשְׁלָאָן דִּינֶשְׁלָאָן
דא פָּרְשָׁת אַזְנוֹנָה אַזְנוֹנָה פָּרְשָׁת אַזְנוֹנָה דִּינֶשְׁלָאָן

און די פִּילְם-קָמָעֵר? דַּעַר פִּילְם אֶפְּטָרָאַת האַיִשְׁתְּ גַּעֲקֹעַנְטְּ דַּעַרְיָאָגָעַן, די פִּילְם-קָמָעֵר האַזְּ בָּעַ רַדְעַנִּיבְּצָעַ אֶפְּטִישְׁ מַעֲלִיכְקִיטְוֹן. דָּאַס וְעַה-שְׂעַל

פְּרִיְתָּאָגָן, זומַּ-טַּעַן-
פְּרֻעַמְיָעָרָע
סְּעֶרְטִיפְּיקָאמָן

הוינט דינשטיין, מארגנער מיטוואך אין דאנערשטאן
9 אונט-זום 47-טער, 48-טער און 49-טער מאל

צחחק באושילקס פרעטיגס סאטיריו

הַלְּ-אַבְּרָבָּן

בְּלִיגָּעַ מַאֲסָן
פָּרְשָׁטָעַלְוָנָגָעַ

פָּנָן 1 טַּעַן 2 וְ. רֵיה

טַּעַט עַר
לאומיאט אשטיישן
27 ציון-טען זי. דוד צלמייסטער.
פָּנָן 11 טַּעַן בַּיִּדְעָר קָסְפָּע.

שיכורע פאנאושירען
שלאנגען מבות רצח א יודישען
דאראושקאוש

(א) נעלטן איז אויף שאפענער גאט מזראדייך צד-
שלאלגען געווערערן דורך אונגעאנגען ערברעכער
דער דראושקאוש ליב מלינאושעוטק. פון ספא-
צערואד א. 4.
מלינאושעוטק האט געפֿ-הרט צויזו שיכורע
פאסאושיען און זונז ער האט געפֿ-הרט פון זי
בעצחאַט האבען זונז ער האט געפֿ-הרט איז
מוראידיגען אופֿן. דעם צשאַלעגונען האט ערנילט
הילפֿ דַּי פָּאַגְּאַטָּאוּעָן. פָּאַלְצִיזְיָוּ זונט דַּי שלענער.

אי בְּרוֹגְּפָּהָרָעָן דַּוְּרָן אַנְּאָוּטָן

(א) איזק אַרְטָלְפּוֹסְטָק גָּטָס אַי אַיְבָּוּעָן
פָּהָרָעָן גַּעַוְּאָרָעָן דַּוְּרָן אַנְּאָוּטָן דַּעַר 59-יעַרְיָה-
גַּדְרָ קְלָמָן יַקְבָּצְיוֹוּתָן גַּעַרְעָשָׂר 4 וְעַלְכָּר
אַי פְּרָנְסָט פָּעָרְוָוָן דָּרָעָן גַּעַוְּאָרָעָן.

מערדערלֵיר צְרוּשָׁלָגָעַ אַיְוד
וּוְלְכָעַ אַיְזָעָקָמָעַ מַהְנָעַ אַחֲבָה, וְוָסָמָת אַיְהָם

נעכטען, ארום האלב 1 ביינאַט האט מען אוֹיְמָהָגָן 60 ולְאַטְפָּעָן אַחֲבָה, האט מען אַיְהָם
געבראַט אַיְן דָּעַר נַאֲכָט-פָּאַגְּאַטָּאַוּעָן פָּן "לִנְגָה"
אַיְהָם דַּי דָּעַטְעַ אַהֲנָה, גַּמְאַט אַיְהָם נַאֲמָעַן
וַיְיִנְדָּרֶיךְ (פָּעָרְטִיקְאַוּעָר).
דַּעַר דָּאַזְגָּעָר זַיְנְדִּירָה אַהֲנָה
טוֹבָעָר אַיְן דָּעַר נַעֲכָטָן אַיְזָעָקָמָעַ אַזְגָּדָעָלָט מִתְּמִשְׁ-
צְוִישָׁע-גָּאָס זַוְּיִנְגָּעָם אַקְרִיסְטִילְבָּעָן קְלִינְעָט.

ווּ גַּעַוְּתָהָנְלִיךְ אַיְן-טַּעַן צְיָהָנוּמָ-טָאגְּ, אַיְן וַיְיִדְעָר גַּעַפְּטָעָן דָּמָס גַּעַוְּיִנְסָן פָּן

אַיְזָעָקָמָעַ נַמְּ, אַיְן דָּעַר גַּלְקִינְכָּר
קָאַלְעָסְדָּר פָּן 148731 10.000

NARUTOWICZA 38
PL. REYMONTA 3/4

צְיָהָנוּג פָּוּן דָּעַר מַלְוָה-לְאַטְעָרִיעָ

— מַפְּ-עַלְמָה 4 —
Po 50.000 zł. — 173404.

Po 10.000 zł. — 19627, 68557, 88940,
122070, 157409, 168387.

Po 5.000 zł. — 37615.

Po 2.000 zł. — 19200, 29021, 52716,

84420, 115328, 137942, 143089, 171109,

173558, 186375, 191509.

Po 1.000 zł. — 6072, 8551, 10597,

14364, 16046, 23117, 24310, 39349, 45028,

45549, 49980, 55864, 62214, 57037, 53603,

67952, 68179, 71291, 74084, 79325, 79873,

80117, 87001, 92032, 92485, 97552,

106395, 108145, 111257, 112584, 114968,

123443, 130181, 135213, 135253, 144108,

149041, 149492, 151285, 151594, 156775,

159056, 173494, 176013, 182637, 185682,

192651, 193169.

Po 200 zł.

100 303 40 486 817 25 1062 291 507 19 21

607 779 2076 134 200 322 627 772 824 66 67 3040

4 78 88 132 44 237 74 374 416 57 505 615 49 709

75 833 978 80 4258 77 452 731 993 5029 84 140

72 268 377 410 526 56 721 63 840 997 6072 4

161 68 261 73 93 463 541 725 846 702 17 70 128

96 248 473 507 41 89 608 37 92 8168 230 74 416

73 511 60 9 777 981 3 9207 703 891 916 68.

10137 83 235 55 321 432 727 35 42 76 820 920

11038 94 246 55 337 471 664 709 982 12158

84 302 409 710 77 13021 99 130 41 213 38 98

324 5 574 625 59 824 6 68 14007 194 255 79 245

509 19 802 34 48 909 15002 165 222 593 017 703

16081 73 117 228 60 592 670 887 908 17009 21 98

243 54 352 465 689 734 819 98 947 59 18015 46

63 319 58 403 18 40 19365 446 73 540 811 908

55 82.

20009 23 11 309 836 42 21094 335 79 534 5

677 761 800 94 22126 340 507 609 982 23032 287

300 472 593 720 812 909 24267 301 498 585 677

750 844 945 25191 288 303 666 719 96 802 43 60

26038 282 529 663 724 889 91 937 27076 106 209

438 41 48 608 826 941 87 28062 322 412 28 525

45 52 658 745 843 926 29018 151 61 86 219 500

629 62 867 911.

30017 392 527 45 632 31028 58 112 203 49 68

83 374 457 530 730 819 949 32184 325 74 768 847

66 74 928 78 33093 139 216 30 80 307 672 733

34042 6 131 315 438 709 814 918 92 35182 84 271

677 729 852 936 94 36000 107 11 58 306 444 729

869 37101 305 605 905 3893 633 897 915 39094

154 421 507 42 6 634 76 757 876 946 81.

40032 45 8 115 48 242 403 46 664 848 41114

25 201 10 49 74 332 429 40 638 718 886 42226

414 585 782 947 79 43064 95 122 204 58 332 94

423 506 672 792 44146 523 72 87 91 606 740 517

90 45176 78 235 58 407 509 15 628 763 933 50

88 46102 33 66 99 347 484 517 73 66 111 787 824

990 4 47149 61 264 369 511 721 862 85 48108 88

237 47 423 776 90 801 10 35 49151 79 218 534

619 20 23 746.

50018 116 237 64 440 731 61 828 51814 970

52127 576 750 72 822 7 62 920 54 53001 65 1081

228 316 438 511 32 711 34 54072 141 210 301 13

840 63 593 720 83 883 909 1893 77 418 230 287

19218 473 507 409 67 508 720 83 883 909 1893

19218 473 507 409 67 508 720 83 883 909 1893

19218 473 507 409 67 508 720 83 883 909 1893

19218 473 507 409 67 508 720 83 883 909 1893

19218 473 507 409 67 508 720 83 883 909 1893

19218 473 507 409 67 508 720 83 883 909 1893

